

H.C. Andersen i Danmark

Slotte og herregårde
i Vestsjælland

Forord

Velkommen til H.C. Andersens slotte og herregårde i Vestsjælland. H.C. Andersens hyppige besøg og ophold på 12 vestsjællandske herregårde præsenteres i denne brochure med faktuelle oplysninger såvel som små anekdoter, der viser, at Vestsjælland var et yndet sted for H.C. Andersen at søge hen, når han skulle finde inspiration til sit forfatterskab.

F. eks. var det på Gisselfeld Kloster ved Haslev, at han blev inspireret til det verdensberømte eventyr "Den Grimme Ælling". Et eventyr der på mange måder er historien om hans eget liv. H.C. Andersen voksede selv op som en grim ælling, men endte som den hvide svane, som de "gamle svaner nejede for".

Brochuren er et led i forberedelserne til fejringen af H.C. Andersens 200 års fødselsdag d. 2. april 2005. Med den betydning og den rolle Vestsjælland har spillet for H.C. Andersen igennem store dele af hans liv, er det naturligt, at Vestsjællands Amt er med til at fejre hans runde fødselsdag.

Fødselsdagen markeres i Vestsjælland med et overdådigt festivalprogram, og en række af regionens kulturinstitutioner har sat alle sejl til for at kunne hylde den store digter. Der bliver mulighed for guidede ture i H.C. Andersens fodspor, koncerter på slotte og herregårde, hvor der spilles musik fra H.C. Andersens tid, masser af teaterforestillinger med udgangspunkt i H.C. Andersens liv og forfatterskab, ligesom museerne vil præsentere "eventyrlige" udstillinger. Der bliver lokale H.C. Andersen festivaler i en række byer.

Det er mit håb, at mange gæster vil besøge "H.C. Andersens eventyrlige Vestsjælland" i 2005. Der venter en perlerække af oplevelser.

Hans Jørgen Holm
Amtsborgmester

For yderligere information:
Kultursekretariatet, Vestsjællands Amt: www.vestamt.dk/kultur
eller Østdansk Turisme:
www.opleveldanmark.nu

Indholdsfortegnelse

H.C. Andersens egen historie	4
H.C. Andersen og herregårdene i Vestsjælland	6
H.C. Andersen og Gisselfeld Kloster.....	8
H.C. Andersen og Bregentved.....	9
H.C. Andersen og Førsløvgård.....	10
H.C. Andersen og Holsteinborg	11
H.C. Andersen og Basnæs.....	12
H.C. Andersen og Borreby.....	13
H.C. Andersen og Espe.....	14
H.C. Andersen og Conradineslyst.....	15
H.C. Andersen og Nørager.....	16
H.C. Andersen og Selchausdal	17
H.C. Andersen og Aagaard	18
H.C. Andersen og Lerchenborg.....	19
Oversigt: H.C. Andersen i Vestsjælland	20
Generel information	22
Kort over Vestsjælland	23

H.C. Andersens egen historie

Hans Christian Andersen blev født 2. april 1805 i Odense. Hans far og mor var fattige, men rige på kærlighed til den lille søn. Vi kender hans barndom fra selvbiografien "Mit livs eventyr". Faren var en belæst skomager, der viste drengen, at litteraturen er rig på oplevelser. Moren kunne ikke læse, men vakte drengens sans for den folkelige fortælling. Hans Christian gik kun lidt i skole, men han lærte sig selv at læse og skrive. Han kunne også synge, og tidligt viste han usædvanlige evner ved at skrive små vers og replikker til teaterstykker.

I 1819 var Andersen 14 år. Faren var død i 1816. Moren tjente som vaskekone. Hans Christian ville til hovedstaden København og fik lov til at rejse.

I København gjorde han en energisk indsats for at vise og sælge sit talent. Folk, der troede på ham, støttede

med penge, så han kunne holde skindet på næsen.

I 1822 havde han som kun 17-årig skrevet flere ubrugelige tragedier. Hans sprog var hjemmelavet, men talentet var tydeligt. Derfor blev han bevilget et stipendium, så han kunne komme i latinskole. Han blev sendt til Slagelse, hvor den dygtige Simon Meisling var rektor.

Det blev nogle svære år for H.C. Andersen. Dagen gik med undervisning og lektier. Han fik forbud mod at digte. Hans velyndere mente, det ville forstyrre skolegangen. Men han var altid fyldt med ideer. Så han skrev både digte og romanstumper, som han læste op hos de familier, han lærte at kende i Slagelse.

I 1826 rejste Andersen til Helsingør sammen med rektor Meisling. Her skiltes deres veje, så Andersen blev student i København som privatist. Han glemte aldrig Meisling, der

havde været ham en hård "fader". Den grundviden, Meisling og skolen gav ham, kom ham imidlertid til gode som forfatter. Efter studenterekamen i 1828 kunne han igen skrive legalt, og det gjorde han – på livet løs. Det blev til digte, skuespil og romaner, inden han i 1835 udgav en samling eventyr. Blandt de første var "Fyrtøjet", "Prinsessen på ærten" og "Lille Claus og store Claus".

I samme periode fik han legater til de første dannelsesrejser til udlandet. Det blev begyndelsen til 30 udlandsrejser. Han nåede at besøge de fleste europæiske lande. Under et ophold i Italien fik han i 1833 at vide, at hans mor var død.

H.C. Andersen blev aldrig gift og fik ingen børn. Han blev forelsket – i både kvinder og mænd, men det blev ved forelskelsen. I eventyret "Kærestefolkene" fortæller han, hvordan det kan gå med kærlighe-

den. Ingen – bortset fra læserne - fik adgang til hans inderste. Han følte ofte, at han ikke blev værdsat nok i Danmark, men havde i Sorø en trofast ven i digteren B.S. Ingemann. Andersen var meget glad for ros og havde det svært med kritik. Han ville så gerne være berømt, og det blev han. Han skrev "Den grimme ælling" i 1842-43. Han nåede selv at blive den hvide svane, som "de gamle svaner nejede for" og fik med tiden utallige æresbevisninger. Han skrev mere end 150 eventyr. Da han døde var hans værker oversat til 18 sprog. Hans eget liv blev til et eventyr. Det gør som bekendt ikke noget "at være født i andegården, når man kun har ligget i et svanæg!"

H.C. Andersen døde 4. august 1875 i København. Han er begravet på Assistens Kirkegård i København.

Gisselfeld Kloster

Bregentved

Førslevgård

Holsteinborg

Basnæs

Borreby

H.C. Andersen og herregårdene i Vestsjælland

H.C. Andersen var et rastløst menneske. Foruden de mange udlandsrejser besøgte han også det meste af Danmark og blev inviteret til mange slotte og herregårde. Han kunne, især da han blev ældre, være en vanskelig gæst, men han var en berømt-hed, der kastede glans over det sted, han besøgte. Det var i høj grad herregårdene, der dyrkede Andersen og ikke omvendt.

De første forbindelser til herregårdene fik han i kraft af sine venner i København. Han var tæt knyttet til familien Collin. Det førte til et sommerbesøg på godset Nørager ved Tissø allerede i 1829 og igen i 1832. Han besøgte samtidig den nærliggende herregård Selchausdal. I 1839 blev han under et besøg på Nysø

sammen med billedhuggeren Thorvaldsen første gang inviteret til godset Gisselfeld og dernæst til Bregentved hos grev Moltke. Det blev begyndelsen til en lang række besøg på det store gods ved Haslev, hvor han havde det "greveligt godt". I 1848 var han på godserne Espe og Basnæs ved Skælskør. Men først fra 1856 blev han en fast gæst i Sydvestsjælland. Da kunne han nemlig stige på toget i København og stå af i Sorø, Slagelse eller Korsør. Han kunne forvente, at der holdt en vogn på stationen, som kørte ham til opholdsstedet. Han kom mest på Basnæs hos Henriette Scavenius, der var enke med to børn. I 1867 giftede datteren Lucie Scavenius sig med Carl Castenschiold fra renæssance-

Espe

Conradineslyst

Nørager

Selchausdal

Aagaard

Lerchenborg

borgen Borreby, som Andersen også besøgte.

På det store gods Holsteinborg var Andersen første gang i maj 1856. Han havde kendt grevinde Mimi Holstein fra hendes barndom i København. Besøget blev en succes, og han blev bedt om at stå fadder for grevefamiliens tredje barn, der var undervejs. Derfor var han igen på Holsteinborg i oktober til barnedåb. Han var resten af livet nært knyttet til familien på Holsteinborg.

Foruden de nævnte godser besøgte Andersen herregårdene Lerchenborg, Conradineslyst, Aagaard og Førsløvård.

Andersen lod sig tit inspirere af omgivelserne, og nogle af hans historier udspiller sig på herregårdene og

slottene, men det er sjældent, at man kan genkende en bestemt herregård eller bestemte personer i hans historier. Han slettede som en betænksom gæst sine spor, når han skrev.

På herregårdene fik Andersen eget værelse og al mulig betjening. Han kunne gå ture, skrive, binde buketter eller papirklippe, som han havde lyst. Megen tid gik med at skrive dagbog og breve. Han læste ofte nogle eventyr om aftenen som sit bidrag til underholdningen. På den måde kom godsfamilierne helt tæt på den gudbenådede eventyrdigter. Han var en lysende stjerne. Det var opfattelsen, at Gud i særlig grad havde ladet solen skinne på Andersen.

H.C. Andersen og *Gisselfeld Kloster*

Gisselfeld Kloster ligger 6 km syd for Haslev. H.C. Andersen var første gang på Gisselfeld i 1839, og det var endda til fest sammen med det kommende kongepar (Chr. 8 og Caroline Amalie). Andersen skrev en lejlighedssang, der blev rost af kronprinsen, og så roste de andre gæster også. I 1842 var Andersen igen på sommervisit på Gisselfeld. Fra stamherren, Danneskiold-Samsøe, hørte han, at der havde været enkelte, der hyssede over et teaterstykke, han havde skrevet. Det gjorde Andersen forstemt. Han vandrede ærgerlig rundt på mark og i skov. Da fik han ideen til "historien om en and". Det hjalp på humøret. Det var ideen til det verdensberømte eventyr "Den grimme ælling", han havde fået.

Gisselfeld er en renaissanceborg omkranset af voldgrave. Den er bygget i 1500-tallet, hvor der var risiko for bondeoprør og angreb på herregårde. Borgen ligger i et landskab, der fik Andersen at skrive, at der er "dejligt ude på landet". Naturen "ville nævnes som en skønhed",

*Der er så
dejligt ude på
landet*

hvis den blev sendt om i verden. I den store park er der søer, ænder og mange besøgende.

Parken anses for at være en af de smukkeste herregårdshaver i Danmark. Den er anlagt i slutningen af 1800-tallet i engelsk havestil.

Karpedammene er dog helt tilbage fra 1500-tallet. I haven vokser flere hundrede sjældne træarter. Det freddede drivhus (Paradehuset) er fyldt med alle slags interessante vækster.

Gisselfeld Gods omfatter 3.850 ha, heraf er 2.526 ha skov, søer og moser. Slægten Danneskiold-

Samsøe har haft rådighed over godset siden 1700-tallet, hvor Gisselfeld blev et adeligt jomfrukloster.

Der er mod entre offentlig adgang til parken, men ikke til hovedbygningen.

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 4

Ejer: Gisselfeld Kloster

Mere information:

www.haslevet.dk

www.gisselfeld-kloster.dk

H.C. Andersen og Bregentved

Bregentved ligger 5 km syd for Haslev. Det er et af landets største godser og udgør et helt lille samfund. Godset har siden 1746 været ejet af slægten Moltke. H.C.

Andersen var første gang på Bregentved i 1839. Det var til en stor fest. Han kom igen i 1842. Den sommer skrev han i dagbogen 26. juli:

”Begyndte i går på Svaneungen, spadserede i dag som sædvanlig i mark og skov”. Det var ”Den grimme ælling”, han skrev på. I 1840’erne var han næsten hver jul på ferie på Bregentved. I 1844 tog han fra København 23. december. Han læste samme aften ”Snedronningen” højt. Næste dag var han ude at spadserer på isen og skrev nogle vers. Der var gaver til ham på juletræet - Jens Baggese-bøger. Første juledag spillede juleselskabet komedie.

Andersen opførte noget af Holberg. Han var Nille (Jeppes skrappe kone). Anden juledag var der bal. Andersen kom i seng kl. 3. Der var liv og glade dage på Bregentved i juledagene. Andersen skulle på sommerferie på

Bregentved i 1875 og havde pakket. Det blev imidlertid aflyst, da lensgreve Frederik Moltke blev udnævnt til udenrigsminister. Herskabet rejste derfor til hovedstaden. Inden sommeren var omme,

døde Andersen (4. august 1875). Bregentved gods omfatter i dag 6.246 ha, heraf 3.040 ha skov.

Hovedbygningen er et stort trefløjet anlæg. Det meste er bygget 1886-91. De ældre dele er fra 1700-tallet, herunder et kapel i barokstil. Parken har barokelementer i form af lange alleer med skulpturer. Park, slot og landskab danner en imponerende og flot helhed, der skal opleves til fods. Der er offentlig adgang til parken onsdage og i weekender. Der er ikke adgang til hovedbygningen.

”Et greveligt godt liv på Bregentved”

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 14

Ejer: Christian Moltke

Mere information:

www.haslevet.dk

www.bregentved.dk

H.C. Andersen og *Førslevgård*

Førslevgård ligger 5 km sydøst for Fuglebjerg. Her var H.C. Andersen på besøg 12. maj 1856.

Han boede på Basnæs hos fru Scavenius. Hun bad ham tage en rask beslutning og tage med til børnebal hos etatsråd Neergaard på Førslevgård. Andersen bestemte sig og var klar på et kvarter. Vejret var sommerligt, men vejen lang, omkring 25 km, så de var først fremme klokken seks. Der var kun små børn til ballet, og Andersen fik et koldt kammer med en dårlig seng. Han kedede sig. Det hjalp dog lidt, da han fik opvarmning af en ung guvernante. Andersen gik i seng klokken halv 12, men lagnerne var klamme, sengen blød, og han sov dårligt.

Næste dag havde han hovedpine og var øm i lemmerne. Han blev inviteret til at komme igen, da han drog af sted klokken halv 11. Hjemturen varede to og en halv time. Heldigvis var det stadig sommervejr, men på vejen fik den ene hest kuller. "Klokken eet var vi paa Basnæs hvor jeg havde det mageligere og

behageligere," skrev Andersen. Førslevgård var i 1856 ejet af etatsråd Peter Johansen de Neergaard. Førslevgård består grundlæggende af et trefløjet barokanlæg med hvidkalkede mure og røde, teglhængte tage. Det er fra 1720'erne. En nyere portbygning mod syd forbinder borggården med ladegården. Der har tidligere været voldgrave omkring gården. De er nu kastet til undtagen på nordsiden. Førslevgård Gods omfatter i dag 843 ha, heraf 326 ha skov. Der er offentlig adgang til haven. Gården ligger ud til offentlig vej, så en

spadseretur i området giver et godt indtryk. Førslev kirke ligger tæt ved Førslevgård. Kirken med kalkmalerier og kirkegården er et besøg værd. På kirkegården ses Neergaard-slægtens gravsted.

*En ung
guvernante hjalp
på humøret*

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 1
Ejer: Nick de Neergaard
Mere information:
www.set-soroe.dk

H.C. Andersen og *Holsteinborg*

"Der lå engang ved Sjællands kyst, to skovbegrøede øer..." Det er indledningen til H.C. Andersens historie "Vænø og Glænø". Andersen tænkte, at Holsteinborg Nor ville blive inddæmmet, så

"det gamle Holsteinborg flyttedes mange tusind hanefjed op i landet". Sådan gik det ikke.

Holsteinborg ligger som dengang 13 km øst for Skælskør og med en storslået udsigt til Noret og Glænø.

Hovedbygningen på Holsteinborg består af fire sammenbyggede fløje i to etager. Der er tårne, spir og voldgrave. Slottet har siden 1707 været i slægten Holsteins eje. Andersen kom første gang til Holsteinborg i maj 1856, hvor han besøgte greve Ludvig Holstein og grevinde Mimi Holstein. Besøget var en succes. Andersen stod samme år fadder for grevindens tredje barn, Frederik Conrad Christian Christoffer. Mimi Holstein satte Andersen meget højt. Det fremgår af deres brevveksling, der er bevaret.

Helt nede ved strandkanten i slots-

parken er der et minde fra det første besøg. En granitsten fortæller, at Andersen plantede en vedbend på stedet. I 1861 var Andersen på Holsteinborg i julen: "Alle de små

var så lykkelige ved juletræet og dets herligheder", skrev han i et brev.

Andersen tænkte så på sin egen barndoms jul uden juletræ:

"Den var dog den rigeste, jeg har oplevet", skrev han. Traditionen med juletræ begyndte på Holsteinborg allerede i 1808.

Holsteinborg gods er 1428 ha, heraf 605 ha skov. Der er offentlig adgang til den 14 ha store park, der fremtræder i både barok og engelsk havestil. Der er adgang til dele af slottet og Andersens værelser efter aftale.

*Min barndoms
jul var
dog den rigeste*

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 16
Ejer: Ulrich Holstein-Holsteinborg
Mere information:
www.skaelskoer-turisme.dk
www.holsteinborg.dk

H.C. Andersen og *Basnæs*

Herregården Basnæs ligger 7 km sydøst for Skælskør. H.C. Andersen besøgte ofte Basnæs. Han var en velkommen gæst, selv om ejeren, Henriette Scavenius, ofte led af depressioner. Stilheden og de lange besøg betød arbejdsro. Andersen var første gang på Basnæs i 1848. Han skrev i sin dagbog: "Basnæs er opført fra ny i disse år, ser ud som et slot i England eller en gammel borg, to mindre og et højt tårn, en smuk portal, værelserne malede pompejanske..." Det nuværende slot er bygget i 1846 efter tegninger af G.F. Hetsch. I slotsparken, ned mod vandet, står et gammelt egetræ, der inspirerede Andersen til eventyret "Det gamle egetræs sidste drøm". Andersen var på julebesøg i 1860. Her skrev han historien om en sneemand, der brændende forelsker sig i en kakkellovn. Andersen holdt jul og nytår otte gange på Basnæs. Han fik et nært forhold til Henriette Scavenius' to børn Lucie og Otto. Han var derfor en naturlig gæst, da datteren, Lucie Scavenius i 1867 blev gift med Carl Castenschiold fra

*"Her er godt
ved Danmarks
strande"*

Borrebys Gods. Andersen skrev lige så naturligt en bryllupssang. Basnæs Gods omfatter 991 ha, heraf 202 ha skov. Området er smukt, og der er mulighed for gå i skoven og langs Basnæs Nor. Her gik Andersen sommerdage i vandet. Det udtrykte han i rim:

Der står en gård af gammel art
Med røde tårne ved Bæltets vande.

I kære minder lyser den
så klart Og siger: "Her er
godt ved Danmarks
strande".

Basnæs blev i 1933 købt af Richs, der producerede kaffesurrogat af cikorie dyrket på Basnæs. "Det er Richs, der driks" – blev et landskendt udtryk, og richsbillederne blev folkeejede. Der er ikke offentlig adgang til Basnæs Gods.

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 37
Ejer: Basnæs A/S
Mere information:
www.skaelskoer-turisme.dk

H.C. Andersen og *Borreby*

Renæssanceborgen Borreby ligger 3 km syd for Skælskør. Den er fra 1500-tallet efter en tid med bondeoprør. Fæstning og slot er i samme bygning. Voldgraven kunne holde rasende bønder eller fremmede soldater på afstand. H.C.

Andersen var første gang på Borreby i 1856. Han noterede i dagbogen: "Gården gammel med tårne, broer og voldgrave, jeg var noget lidende i mit øje". Hans problemer med øjet gik heldigvis over. Han blev hurtigt interesseret i borgens historie. Få år efter skrev han eventyret "Vinden fortæller om Valdemar Dåe og hans døtre". Valdemar Daa var ejer af Borreby, men måtte i slutningen af 1600-tallet gå fra gården. Han forsøgte sig uden held som guldmager (alkymist). Eventyret er skabt som en lydhistorie. Vinden fortæller: "Hu-u-ud! Fare hen!". Det er omkvædet i historien. Når Andersen læste op, prøvede han at sige som vinden: "Der ligger ved Storebælt en gammel gård med tykke, røde mure".

Slægten Castenschiold har ejet

Borreby siden 1783. I 1864 deltog Carl Castenschiold i slaget ved Dybbøl. Han blev krigshelt og senere ejer af godset. Andersen sørgede for at hylde ham i rim, og han rimede også om

Borreby med voldgrave:

"...Du bor som en bæver med voldgrav om huset – en hustru så væver forvandle til himlen dit Borreby!"

Den vævre hustru var

Lucie Castenschiold f. Scavenius, datter fra Basnæs. Ægteskabet blev indgået i 1867. I årene efter var Andersen en naturlig gæst på Borreby, når han var på egnen. Borreby gods omfatter i dag 752 ha, heraf 64 ha skov.

Der er offentlig adgang til parken og avlsgårdspladsen i dagtimerne. Der er på Borreby et galleri for kunsthåndværk. Dele af herreborgen kan besøges efter aftale.

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 11

Ejer: Joachim Castenschiold

Mere information:

www.skaelskoer-turisme.dk

www.borrebygalleri.dk

H.C. Andersen og *Espe*

Herregården Espe ligger ved Storebælt 7 km nord for Skælskør. H.C. Andersen var første gang på Espe 20. juni 1848. Han kom fra Korsør med ekstrapost (taxa), der kostede 2 rigsdaler. Han fik en venlig modtagelse, men følte sig ikke godt tilpas. Han læste dog nogle eventyr om aftenen. Næste dag var han på udflugt til Basnæs. Dagen efter forlod han Espe, men tog først en dukkert i Storebælt.

Så gik det bedre i maj 1871. Nu var Andersen er ældre mand, der kom med toget fra København på 1. klasse. Han blev hentet i Korsør og fik to store stuer stillet til rådighed. Han læste om aftenen et par timer for damerne. Besøget varede fem dage. Han læste mange eventyr højt, men plukkede også buketter i skovhaven og så de første grønne blade på bøgen. Han var lidt bekymret over, at der var spøgeri i værelset lige over for ham. Det var et kvindespøgelse, der søgte efter nogle papirer om natten. Han skrev som altid en del breve. Uheldigt fik han væltet blækhuset og

blev kulsort, da han skulle rense bordet. Sidste formiddag på Espe gik han i skoven og plukkede en buket til fru Scavenius, han nu skulle besøge. Han blev inviteret til at komme igen. På vej til Basnæs standsede vognen ved barberen i Skælskør, hvor Andersen fik raget skægstubbene af.

Espe har siden 1810 været ejet af slægten Moltke.

Hovedbygningen er opført af fhv. statsminister Otto Joachim Moltke i 1848. Midtfløjen er i to etager med valmtage, der er belagt med tegl.

Espe gods omfatter i dag 940 ha, heraf 236 ha skov. Der er ikke offentlig adgang til Espe, men bygningerne kan ses fra landevejen, og området er et besøg værd. Om sommeren kan man som Andersen bade i Storebælt.

*Et kvindespøgelse
ledte efter
papirer om natten*

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 3
Ejer: Adam Moltke-Huitfeldt
Mere information:
www.skaelskoer-turisme.dk

H.C. Andersen og *Conradieslyst*

Conradieslyst ligger ved Ruds Vedby 15 km nordvest for Sorø. Gården er fra slutningen af 1700-tallet. Den Conradine, gården er opkaldt efter, boede på den nærliggende Vedbygård. H.C. Andersen var på besøg på Conradieslyst i august 1864. Han kom til gården fra Sorø, hvor han havde fået sødsuppe hos fru

Ingemann. Det var ikke godt. Andersen blev mat af sødsuppe. Han blev hentet i en vogn fra herregården. Han var glad for, der kun var to mil fra Sorø til Conradieslyst. Han blev fint indkvarteret, fik både soveværelse og stor stue med fine malerier. På gården boede to Moltke-søstre, komtesserne Thekla og Marie. Det var deres bror, der på samme tidspunkt ejede Aagaard ved Gørlev og Nørager ved Tissø. Andersen brugte tiden på at spadsere, skrive breve og oplæse eventyr. Han bandt også buketter, der blev beundret. Torsdag den 18. august fortæller Andersen: "Noget forkølet og hæs. Kaffen lunken og vådt græs ude... Klokkeren halv to læste jeg op i sygehjemmet, som

"Andersen læste eventyr op på 'Moltkes sygehjem'"

komtesserne her har indrettet...Jeg læste en stor mængde eventyr". Også om aftenen måtte Andersen læse. Klokkeren blev over ti. Han læste hele afsnittet om Granada fra bogen "I

Spanien". Andersen havde et par år før været på den store rejse til Spanien og set Alhambra. Da han kom i seng, kunne han ikke falde i søvn.

Komtesserne havde ladet "Moltkes Sygehjem" bygge i 1859. Bygningen er endnu at se ved Sorø-landevejen. Conradieslyst omfatter i dag 561 ha, heraf skov 401 ha. Godset ligger i et skovrigt område med mange udflugtsmuligheder.

Hovedbygningen er en hvidmalet bygning i villastil. Der er ikke offentlig adgang til Conradieslyst, som i dag er stutteri.

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 1
Ejer: Hans F. Aagaard
Mere information:
www.set-soroe.dk

H.C. Andersen og Nørager

Godset Nørager ligger øst for Tissø 5 km nord for Ruds Vedby. Fra den nærliggende bakketop, Kløveshøj (100 m), er der en formidabel udsigt. H.C. Andersen besøgte godset i sine unge år, første gang i 1829. Gården var i årene 1823-37 ejet af Claus Christian Bang. Bang-familien med de to unge døtre, Emma og Ida, inviterede Andersen og andre unge på sommerbesøg, og de morede sig. Andersen blev i 1832 forelsket i den unge Ludvig Müller, der også var på besøg. Følelserne blev omsat til rim i digtsamlingen "Årets tolv måneder":

Ludvig, lad os med hverandre arm i arm ved stranden vandre...
Armen jeg om vennen slynger
hjertet sig til hjertet klynger...
Andersen var så optaget, at han ikke anede uråd, da pigerne fabrikerede et brev i Ludvig Müllers navn. De afslørede det dog selv, inden Andersen fik sendt svar afsted. Fra Nørager skrev han på samme tid til sin brevvende, Henriette Wulff: "Gud, hvor jeg længes efter Dem!" Han fortæller, at han har fornøjet sig

på Nørager, men nu vil han gerne hjem. Han fortæller også, at han er blevet feteret: "Forleden blev en plads i skoven, med en dejlig udsigt over Tissø og Bæltet, indviet mig. Jeg skrev på stedet et digt, der skal males på en tavle der". Andersen var 27 år den sommer. Han var ved at etablere sig som digter, og han var allerede i gang med at skrive sin første selvbiografi

*Hjertet sig
til
hjertet klynger*

"Levnedsbogen". Nøragers nuværende hovedbygning i to etager er bygget i årene 1868-73 i italiensk villastil. Arkitekt på byggeriet var Henning Wolff.

Nørager Gods omfatter i dag 432 ha, heraf 82 ha skov. Der er ikke offentlig adgang til Nørager, men området – og ikke mindst udsigten fra Kløveshøj – er et besøg værd.

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 3
Ejer: Peter Kjær
Mere information:
www.vikingelandet.dk

H.C. Andersen og Selchausdal

Selchausdal Gods ligger på den østlige side af Tissø 10 km nord for Høng. Navnet Selchausdal er fra 1799. Før hed herregården Gundetved. H.C. Andersen var på besøg i august 1832.

Han boede da på naboherregården Nørager. Det var i Andersens unge dage.

Han var ikke så omhyggelig med at føre dagbog. Derfor ved vi ikke, hvad han lavede på Selchausdal. Ejeren havde indtil 1829, hvor han døde, været Jens Christian Selchau. I 1832 var det enken, Christiane Annette f. Herbst (1805-1856), der sad med ansvaret. Hun var født samme år som Andersen. Alt tyder på, at han kendte hende i forvejen. I hvert fald kendte han hendes familie.

Andersen kendte jo Gud og hvermand. Andersen omtaler frøkenerne Herbst i sin dagbog fra julen 1825. Han har også et stambogsblad fra en søster til Christiane, dateret Slagelse den 21. maj 1826. Der var i alt syv Herbst-søstre i 1825. De havde endnu flere fætre og kusiner med navnet Holstein i Slagelse. Andersen

boede dengang selv i Slagelse og gik i skole med nogle af fætrene. Han besøgte ofte deres hjem og familie på gården "Lille Antvorskov". Der har helt sikkert været nok at tale om, da

han kom til Selchausdal.

Den nuværende hovedbygning på Selchausdal er opført i 1856 i nederlandsk renæssancestil.

Bygningen er i to etager med tårn og består af midtfløj og 2 sidefløje.

Bygningen er omkranset af voldgrave, og mod syd er der en park i kuperet terræn. Arkitekten var J.D. Herholdt, der har bygget meget på Vestsjælland.

Selchausdal Gods omfatter 678 ha, heraf 110 ha skov og 250 ha sø.

Der er ikke offentlig adgang til Selchausdal, men området ved herregården og ved Tissø er storslået.

*Andersen
kendte*

Gud og hvermand

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 1

Ejer: Peter Vagn-Jensen

Mere information:

www.vikingelandet.dk

H.C. Andersen og *Aagaard*

Aagaard ligger 3 km nord for Gørlev på den vestlige side af Tissø, tæt ved Halleby og Helsingø å. H.C.

Andersen besøgte Aagaard den 15. august 1864. Han har givet en omhyggelig beskrivelse af sine oplevelser. Han boede på Conradineslyst, så rejsen gik i hestevogn over Ruds Vedby, Sæby og langs Tissø, hvor luften var kølig.

Efter at være kørt over "den store slette" nåede selskabet Aagaard. Godset havde lige fået nye udhuse efter en brand, men hovedbygningen, der ikke var brændt, var meget forfalden, noterede

Andersen. Han havde i øvrigt også hovedpine, fordi han havde kørt baglæns. En dreng på gården hed Viggo. Han var opkaldt efter Viggo i Andersens sang "Lille Viggo, vil du ride ranke?". Drengen hægtede sig på Andersen, der dog fik tid til at læse tre eventyr højt for selskabet. Han så også haven med en rigdom af vilde blomster, hvide nelliker og gule evighedsblomster. Det glædede ham, at der nær gården var udsigt til Bæltet og til Fyn. Turen til

Conradineslyst om aftenen tog fra halv otte til halv ti.

Aagaard var i 1864 ejet af grev Moltke. Andersen undrede sig over, at en grevinde Moltke, der også var på besøg, efter 18 år i Danmark stadig talte tysk. Det bemærkede han, fordi Danmark var i chok efter 1864-krigen og tabet af Sønderjylland til tyskerne. Aagaard omfatter i dag 596

ha, heraf 20 ha skov.

Hovedbygningen, der består af tre fløje, er fredet. Sydfløjen i bindingsværk er fra 1600-tallet.

Midtfløjen er en rokokobygning fra midten af 1700-tallet. Nordfløjen

er fra begyndelsen af 1900-tallet.

Bygningen er holdt i hvidt og fremtræder harmonisk.

Der er ikke offentlig adgang til Aagaard, men gård og å-landskab kan opleves til fods.

*Lille Viggo,
vil du
ride ranke?*

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 1
Ejere: John og Gregers Hellemann
Mere information:
www.goerlevturist.dk

H.C. Andersen og Lerchenborg

Lerchenborg Gods ligger på halvøen Asnæs 3 km fra Kalundborg. H.C. Andersen besøgte Lerchenborg en uge i begyndelsen af juli 1862. Det begyndte med, at han blev ”hjerteligt modtaget og godt indkvarteret”. Han var dog meget træt, da han havde spadseret ”i den smukke store park”.

Et par dage efter talte han med gartneren på Lerchenborg, Peter Meisling. Han var søn af rektor Meisling. Andersen havde 36 år tidligere passet Peter i Slagelse og skrev i dagbogen: ”Jeg kendte hans træk igen”. Peter viste ham ”Wellington-træet fra America” i parken. Andersen var også på en udflugt til yderspidsen af Asnæs. Den er uopdyrket, så den besøgende møder som Andersen et oldtidslandskab. Træer og buske er formede af vinden. Andersen kom helt ud til skrænten mod havet og så Fyn og Samsø. Dagen sluttede med, at han læste nogle eventyr højt. H.C. Andersen rejste fra Lerchenborg 13. juli 1862. Han havde sovet dårligt om natten. Han var ”febril,

meget forkølet og i stærk sved”. Forkølelsen prægede tydeligt hans humør.

Lerchenborg Gods omfatter i dag 655 ha, heraf 232 ha skov. Det var på

Andersens tid meget større. Navnet Lerchenborg efter familien Lerche er fra 1754. I 1818 blev Lerchenborg til et grevskab. Fortidens

storhed afspejles i de imponante bygninger. Den besøgende møder et stort symmetrisk barokanlæg på kongeligt niveau. Hovedbygningen er fra 1743-45. Symmetrien er gennemført. Dele af parkanlægget er dog omlagt i engelsk stil i 1800-tallet.

Det kan anbefales at besøge Asnæs og ikke mindst yderspidsen. Det er kun muligt i grupper over 25 personer at besøge Lerchenborg og se hvor H.C. Andersen var indkvarteret.

*Hjerteligt
modtaget og
godt indkvarteret*

Fakta:

Antal H.C. Andersen-besøg: 1
Ejer: Christian Lerche-Lerchenborg
Mere information:
www.kalundborg-turistbureau.dk
www.lerchenborg.dk

Overnigt: H.C. Andersen i Vestsjælland

Andersen blev født 2. april 1805

1819

05.09 Andersen over Korsør til
København

1822

26.10 Andersen flyttede til Slagelse
Gik i latinskole

1826

24.05 Andersen forlod Slagelse

1829

04.07 Slagelse

27.07-16.08 Nørager

1832

22.06-28.06 Sorø

29.06 Slagelse.

04.08-29.08 Nørager og Selchausdal

1834

August Sorø

1836

08.06-09.06 Sorø

09.06-10.06 Slagelse

11.06-14.06 Sorø

14.06 Korsør

August Nørager

1839

09.07 Sorø

30.08 Gisselfeld-Bregentved

1842

30.06-07.07 Gisselfeld

07.07-11.07 Bregentved

11.07-14.07 Gisselfeld

14.07-02.08 Bregentved

03.08 Korsør

24.08 Slagelse

25.08-28.08 Sorø

22.12-02.01 Bregentved og Gisselfeld

1843

23.06-27.06 Sorø

27.06 Korsør

01.08-14.08 Bregentved

24.08-27.08 Bregentved

21.12-30.12 Bregentved

1844

23.12-30.12 Bregentved

1845

15.06-24.06 Bregentved

25.08-31.08 Bregentved

1846

24.12-31.12 Bregentved

1847

23.12-31.12 Bregentved

1848

19.06 Korsør overnatning

20.06-22.06 Espe

21.06 Basnæs

22.06-29.06 Sorø

23.12-31.12 Bregentved

1849

Julen Bregentved

1850

17.05-24.05 Sorø

24.05 Rørby

25.05 Kalundborg

1853

31.05-07.06 Sorø

09.09-15.09 Sorø

1854

17.07-27.07 Sorø

1855

05.06-14.06 Sorø

14.06-18.06 Basnæs

26.09-29.09 Sorø

1856

30.04-15.05 Basnæs

04.05 Borreby

12.05 Førsløvgård

15.05-26.05 Holsteinborg

26.05-01.06 Sorø

19.08-02.09 Basnæs

02.09-05.09 Sorø

23.10-30.10 Holsteinborg

23.12-03.01 Basnæs

1857

31.05 Sorø

01.06-04.06 Basnæs

17.09-26.09 Sorø

26.09-18.10 Basnæs

18.12-20.12 Sorø

20.12-02.01 Basnæs

1858

15.06-17.06 Sorø

28.08 Sorø

20.09 Sorø

21.09-27.09 Basnæs

18.12-19.12 Sorø

20.12-03.01 Basnæs

1859

01.06-04.06 Sorø
 04.06-20.06 Basnæs
 12.09 Sorø
 17.12-20.12 Sorø
 20.12-04.01 Basnæs

1860

26.05-29.05 Sorø
 11.11-17.11 Basnæs
 17.11-20.11 Holsteinborg
 20.11-22.11 Sorø
 18.12-20.12 Sorø
 20.12-04.01 Basnæs

1861

04.04-05.04 Sorø
 22.08-26.08 Basnæs
 26.08-01.09 Sorø
 20.12-23.12 Sorø
 23.12-01.01 Holsteinborg

1862

04.03 Sorø
 02.06-16.06 Basnæs
 12.06 Borreby
 16.06-22.06 Holsteinborg
 22.06-06.07 Basnæs
 06.07-13.07 Lerchenborg
 23.07 Korsør

1863

30.03 Korsør
 02.05-08.05 Holsteinborg
 08.05-20.05 Basnæs
 20.06 Korsør
 07.07 Korsør
 19.07-05.08 Basnæs
 23.12-31.12 Basnæs

1864

03.06-27.06 Basnæs
 09.06 Borreby
 11.08-13.08 Sorø
 13.08-19.08 Conradineslyst
 15.08 Aagaard
 22.12-24.12 Sorø
 24.12-07.01 Basnæs

1865

24.05-12.06 Basnæs
 28.05 Espe
 05.06 Holsteinborg
 25.07-27.07 Sorø
 09.12 Sorø
 10.12.17.12 Holsteinborg
 17.12-12.01 Basnæs
 29.12-31.12 Espe

1866

29.09-05.10 Holsteinborg
 05.10-20.10 Basnæs
 16.10 Borreby
 20.10-26.10 Holsteinborg
 26.10-28.10 Sorø
 24.12-30.12 Basnæs
 30.12-04.01 Holsteinborg

1867

04.01-11.01 Basnæs
 06.06 Korsør
 16.07-18.07 Sorø
 18.07-27.07 Basnæs
 07.08-21.08 Holsteinborg
 25.10-01.11 Basnæs
 30.10 Borreby

1868

10.08-16.08 Holsteinborg
 16.08 Korsør

1869

16.06-06.07 Basnæs
 28.06 Borreby
 10.09-18.09 Basnæs
 18.09-22.09 Holsteinborg
 22.09 Korsør

1870

10.03 Korsør
 21.05-26.06 Basnæs
 24.05 Borreby
 12.06 Borreby
 26.06-03.07 Holsteinborg

1871

07.05-11.05 Espe
 11.05-06.06 Basnæs
 23.05 Borreby
 29.05 Borreby

1872

07.04-12.04 Basnæs
 06.06 Korsør
 07.06-13.06 Basnæs
 20.08-02.09 Basnæs

1873

14.04 Korsør
 27.07 Korsør

1874

23.05-18.06 Holsteinborg
 03.07-27.07 Bregentved

H.C. Andersen døde 4. august 1875

H.C. Andersens fodspor

En rundtur til slottene og herregårdene er en oplevelse værd. Naturen er stadig som på Andersens tid. Storslået! Se nedenfor tre forskellige appetitvækkere til ture.

Første tur går til Midtsjælland. Her kom H.C. Andersen mest i 1840'erne og boede ofte i kortere eller længere perioder på godserne Gisselfeld og Bregentved. Begge godser har inspireret Andersen til det verdensberømte eventyr "Den grimme Ælling".

Anden tur går til Sydvestsjælland. Her kom Andersen ofte i 1850'erne og 1860'erne. Godserne ligger her som perler på en snor: Førsløvgård, Holsteinborg, Basnæs, Borreby og Espe. Andersen havde især lange ophold på Basnæs og Holsteinborg. Begge ligger ved vandet.

Tredje tur går til Nordvestsjælland. Også her ligger godserne tæt i en smuk natur: Conradineslyst, Nørager, Selchausdal, Aagaard og Lerchenborg på halvøen Asnæs.

For yderligere information om H.C. Andersens ophold på Vestsjælland og egnens betydning for hans værker www.holsteinborg.dk.

Kombiner en tur i H.C. Andersens fodspor med nogle af de andre attraktioner og oplevelser, regionen byder på. Inspiration finder du på hjemmesiden www.oplevelsdanmark.nu. Her kan du også bestille brochurer og kataloger, der letter planlægningen af en tur i H.C. Andersens fodspor.

For yderligere oplysninger om Vestsjællands kunst- og kulturliv, besøg hjemmesiden for Kultursekretariatet, Vestsjællands Amt, www.vestamt.dk/kultur. Her er det ligeledes muligt at købe bogen "H.C. Andersen og Vestsjælland".

Læs mere om H.C. Andersen på:

www.andersen.sdu.dk
www.hca2005.dk

Udgiver: Østdansk Turisme og Kultursekretariatet i Vestsjællands Amt i samarbejde med; Skælskør Turisme, Slagelse-Hashøj-Høng Turistbureau, Turistteam Kalundborg og Gørlevengen, Kalundborg Turistbureau samt Haslev Erhvervs- og Turistråd.
Med finansiel støtte fra Skælskør Bank.
Billeder af H.C. Andersen er udlånt af Odense Bys Museer.

Redaktion: Hardy Granhøj Jørgensen
og Louise Hørslev
Tekst: Stig Fjord Nielsen
Oversættelse: Interpen Translation A/S
Udgivelsesår: 2004
Oplag: 10.000
Tryk og layout: Jannerup offset a/s

Kort over Vestsjælland

